

Kadın, Devrim ve Sosyalizm

Garbis ALTINOĞLU

10 Mart 2017

Uluslararası Emekçi Kadınlar günü bir kez daha kapitalist-emperyalist gericilik ve kadının çok yanlı köleliği koşullarında anıldı. Bugün Türkiye de içinde olmak üzere bir dizi ülkede kadınların ikinci sınıf yurttaş sayılmanın da ötesinde kapitalizm-öncesi toplumlarının statüsüne mahkum edildiği ve sahip oldukları sınırlı haklardan da yoksun bırakılma tehlikesiyle yüzyüze olduğu koşullarda yaşıyoruz. Yani emekçi kadın bu ülkelerde, sistemli bir tarzda taciz, tecavüz, aşağılanma, zorbalık, eve hapsedilme, eğitimden yoksun bırakılma, ucuz işgücü olarak istihdam edilme, küçük, hatta çocuk yaşta evlenmeye zorlanma, hatta yer yer seks kölesi olarak kullanılma ve alınıp satılma türünden uygulamalara hedef olmaktadır.

Bu olgular gözönüne alındığında, geri ülkelerde yaşayan kadınların ABD, Batı Avrupa, Kanada, Japonya, Avustralya gibi ülkelerdeki hemcinslerine imrenmeyle bakmalarında şaşılacak bir yan olmadığı anlaşılır. Ama bu, ileri kapitalist ülkelerde kadınların erkeklerle pratikte eşit konumda olmadıklarını, eşit işe eşit ücret sloganının bugün, yani 21. yüzyılda bile yaşama geçirilemediğini, özellikle eşlerinden ayrılmış annelerin koşullarının giderek daha da zorlaştığını unutturmamalı. Bu, siyasal gericiliğin güçlendiği ve faşizmin yeniden hortlamaya başladığı günümüzde kadınların, en azından 19. yüzyıldan bu yana yürüttükleri savaşımlarla elde ettikleri hakları yitirme tehlikesiyle karşı karşıya geldikleri ve/ ya da gelebilecekleri gerçeğini görmeye engel olmamalı. Unutulması gereken daha önemli bir başka husus da şu: Bu

sözümüne ileri kapitalist ülkeleri yöneten kliklerin, diğer şeylerin yanısıra kadınların haklarının haklarının çiğnendiği gerekçesiyle Afganistan, Irak, Libya, Suriye gibi ülkelere karşı giriştikleri korkunç saldırılarda yüzbinlerce kadın öldürülmüş, milyonlarca kadın kocalarını, çocuklarını, babalarını yitirmiş, açlığa, evsizliğe ve yoksulluğa mahkum edilmiş ve evlerinden ve doğup büyüdüğü topraklarından ayrılmak zorunda kalmıştır. Bu ise sözünü ettiğim emperyalist devletlerin en temel insan haklarının, demokrasinin ve bu arada emekçi kadının ve kadın haklarının en azgın düşmanları oldukları anlamına gelir. Onların İslam dünyasındaki en koyu gerici devletlerle ve en saldırgan ve barbar örgütlerle, yani kadınlara düşmanlıkta başı çeken ve kadını Ortaçağ ve öncesinin koşullarına götürmeye çalışan güçlerle içli dışlı olmaları hiç de bir rastlantı sayılmamalı.

Bu ve benzer olgulardan olduğu gibi, kapitalist toplumun genel analizinden yola çıkan Marksistler, kadına yönelik feodal, ataerkil ve diğer anti-demokratik baskılara keskin karşı olmuş ve kadının burjuva toplumu koşullarında daha ileri bir statü ve daha fazla siyasal ve ekonomik haklar elde etmek için yürüttüğü demokratik savaşı desteklemişlerdir. Ancak onlar, en ileri burjuva demokrasisinin bile, önünde sonunda tekelci burjuvazinin sınıfsal diktatörlüğü olduğunu unutmaz ve kadın ile erkeğin gerçek eşitliğinin ve kadının gerçek kurtuluşunun kapitalizmin yıkılması, üretim araçlarının özel mülkiyetine son verilmesi ve sosyalizmin inşasından geçtiğini de bilirler. Yaşanmış sosyalizm deneyimlerinin şimdilik başarısızlıkla sonuçlanmış olması ve kadının ve diğer ezilen ve ayrımcılığa uğrayan toplumsal katmanların siyasal gericiliğe, faşizme, emperyalizme karşı savaşımının ivedi ve yakıcı bir nitelik kazanması ister istemez bu bilimsel gerçeğin gözardı edilmesine ve burjuva demokrasisinin idealize edilmesine yol açabilmektedir. Bu nedenle, Marksizmin bu alanda söylemiş ve belli ölçülerde de yapmış olduklarını unutmamakta ve/ ya da yeniden anımsamakta yarar var. Onun için ben burada bilimsel sosyalizmin önemli isimlerinin kadın sorunu bağlamında yapmış oldukları değerlendirmelerden bir demet sunacağım. Burada geçen isimlerden Fourier dışındakiler Marksist geleneğin önemli isimleri.

Ütopyacı sosyalist Charles Fourier (1772-1837), kadın sorunu hakkında Marks ile Engels'in de onayladıkları ve göndermede bulundukları şu önemli sözleri söylemişti:

Kadının özgürleşmesinin eriştiği düzey, genel özgürleşmenin doğal ölçüsüdür. Engels, 1847'de kaleme aldığı Komünizmin İlkeleri başlıklı bir yazıda, komünist toplumun aile düzeni üzerindeki etkisinin ne olacağını anlatırken şöyle diyordu:

Bu, cinsiyetler arasındaki ilişkiyi, yalnızca ilgili kişileri ilgilendiren ve toplumun hiçbir müdahale isteminde bulunmayacağı salt özel bir ilişki haline getirecektir. (Komünist toplum- G. A.) Bunu yapabilecek durumdadır, çünkü özel mülkiyeti kaldırmakta ve çocukları komünal olarak eğitmekte, böylece bugüne kadar mevcut evliliğin ikiz temelini -özel mülkiyet sayesinde kadının kocaya ve çocukların ana-babaya olan bağımlılığını- yok etmektedir Kadınların ortaklaşalığı tümüyle burjuva toplumuna ait bir ilişkidir ve bugün eksiksiz bir biçimde fuhuş ile gerçekleşmektedir. Ama fuhşun kökleri özel mülkiyettedir ve onunla birlikte ortadan kalkar. Şu halde komünist örgütlenme, kadınlarda ortaklaşalığı getirmek yerine, ona son verir. (Marx-Engels, Seçme Yapıtlar I, s. 114)

Marks, 12 Aralık 1868'de Dr. Kugelmann'a yazdığı mektupta Fourier'nin görüşünü şu sözcüklerle yineleyecekti:

Toplumsal ilerlemenin düzeyi ancak (çirkinleri de içinde olmak kaydıyla) güzel cinsin (yani kadınların- G. A.) toplumsal konumuna bakarak anlaşılabilir. (Aktaran Hal Draper, Marx and Engels on Women's Liberation)

yüzyılın son on yıllarında Almanya Sosyal-Demokrat Partisi'nin devrimci liderleri arasında yer almış olan August Bebel, 1885'te yazdığı Kadın ve Sosyalizm adlı kitabında şöyle demişti:

Kadının tam kurtuluşu, bizim kültürel gelişmemizin bir amacıdır. Bu da ancak, insanın insan üzerinde, kapitalistin işçi üzerindeki egemenliğini kaldıran devrimle mümkündür. İnsanlık ancak, böylelikle tam gelişimine erişebilir. İnsanların hayal ettikleri, özlemini çektikleri altın dönemi'ne ancak o zaman erişebiliriz. Bu dönemde sınıf egemenliği kesinlikle ortadan kalktığı gibi, bu egemenlikle birlikte, erkeğin kadın üzerindeki egemenliği de kalkar. (Aktaran Marksizm ve Feminizm, Onbirinci Tez Dizisi, Sayı: 9, s. 120-21)

Feministleri sert bir biçimde eleştiren Rosa Luxemburg, kadın ve erkek proleterlerin sermayeye karşı ortak savaşımının gereğinin altını şu sözcüklerle çiziyordu:

Kadın proleterin siyasal haklara ihtiyacı vardır. Çünkü o toplum içinde erkek proleterle aynı iktisadi işlevi yerine getirir. Çıkarları aynıdır ve bunları savunmak için aynı silahlara ihtiyacı vardır. Onun siyasal taleplerinin kökü sömürülenler sınıfını sömürücüler sınıfından ayıran toplumsal uçurumun derinliklerindedir, erkek ile kadın karşıtlığında değil, sermaye ile emek karşıtlığındadır.. (Luxemburg'un Bütün Yapıtları'ndan aktaran Marksizm ve Feminizm, Onbirinci Tez Dizisi, Sayı: 9, s. 129)

Aleksandra Kollantay ise şöyle demişti:

Proletarya birliktir. Cinsiyetler arasında savaşa yer vermeyen, uzun dönemli hedefleri arasında kadının kurtuluşu da bulunan bir sınıftır o. (aynı yerde, s. 134)

Lenin, 1919'da kaleme aldığı Büyük Bir Başlangıç adlı makalesinde, Ekim devriminden sonra kadınların kurtuluşu için yaptıklarını anlatırken, Sovyet iktidarının yaptığı tüm yasal düzenlemelere rağmen kadının ev kölesi olarak kalmaktan kurtulamadığını söylüyor ve sözlerini şöyle sürdürüyordu:

Kadın, (Sovyet iktidarının çıkardığı- G. A.) bütün özgürleşme yasalarına karşın, eskisi gibi ev-kölesi olarak kalıyor çünkü onu mutfığa ve çocuk odasına kapatan ve onun yaratma gücünü düpedüz barbarca üretken olmayan (unproductive) bayağı, sinir törpüleyici, yıpratıcı bir çalışmayla boşa harcatan ev ekonomisinin ayrıntılarıyla eziliyor, bunılıyor, köreliyor, aşağılanıyor. Kadının gerçek özgürleşmesi, gerçek komünizm, ev ekonomisinin ayrıntılarına karşı, ya da daha doğrusu sosyalist büyük (ölçekli- G. A.) ekonomi için onun kökten değiştirilmesi uğruna yığın savaşımı nerede ve ne zaman başlarsa, ancak orada ve o zaman başlayacaktır. (Marks, Engels, Lenin, Kadın ve Aile, s. 223-24)

Gene Lenin 1920'de Klara Zetkin'le yaptığı söyleşide kadın sorununa ilişkin kılavuz ilkeleri şöyle açıklıyordu:

Kılavuz ilkeler, gerçek kadın özgürleşmesinin ancak komünizm ile olabileceğini kesinlikle dile getirmelidir. Kadının toplumsal ve insani konumu ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çözülmez bağıllık kuvvetle belirtilmelidir. Bununla kadın-hakçılığı oyununa karşı kalın, silinmez ayırım çizgisi çekilir. Ama bununla kadın sorununu toplumsal sorunun, işçi sorununun parçası olarak kavramak için ve bu niteliği ile proleter sınıf savaşımına ve devrime bağlamak için temel de belirlenmiştir. Komünist kadın hareketinin kendisi, yığın hareketi, yalnız proleterlerin değil, tersine, her türlü sömürülenlerin ve ezilenlerin, kapitalizmin ya da bir egemenlik ilişkisinin bütün kurbanlarının genel yığın hareketinin bir parçası olmalıdır. (Lenin'den Anılar, aynı yerde, s. 260-61)

Stalin ise 1925 yılının 8 Martı'nda şöyle diyecekti:

İnsanlık tarihinde, ezilenlerin hiçbir büyük hareketi, emekçi kadınların katılımı olmadan yürümemiştir. Ezilenlerin arasında en ezilenler olan emekçi kadınlar, kurtuluş hareketinin büyük yolunun kenarında kalmadılar ve kalamazlardı. Kölelerin kurtuluş hareketi, bilindiği gibi, yüzlerce, binlerce büyük kadın şehit ve kahraman yaratmıştır. Serflerin özgürlüğü uğruna savaşanların saflarında, onbinlerce emekçi kadın vardı. Ezilen kitlelerin tüm kurtuluş hareketleri içinde

en güçlüsü olan işçi sınıfının devrimci hareketinin bayrağı altında, milyonlarca emekçi kadını toplaması şaşılacak bir şey değildir. (Uluslararası Kadınlar Günü Dolayısıyla, Eserler, Cilt 7, s. 49)

Author Details

Garbis ALTINOĞLU

maryamohannes@yahoo.fr

Bunu paylaş:Facebook'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Twitter üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Linkedln üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pinterest'te paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)WhatsApp'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Daha fazlaArkadaşınızla e-posta üzerinden paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Skype'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Telegram'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Reddit üzerinde paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Pocket'ta paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)Tumblr'da paylaşmak için tıklayın (Yeni pencerede açılır)